इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक पु० ४ (७६५)

ग्रंथ नाम व्रत कथा

विषय क० पुराणे

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

क्र. ८ ४२०।पु ४

अनंतव्रतकथा

देशपांडे-कोळेवाडी

रा. रा. कृष्णराव वासुदेव
देशपांडे

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(1)

॥आनंतवृ[illegible]प्रारंभ॥०॥०

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

आ० क०

(२)

श्रीगणेशायनमः॥ पुरातुज्यान्हवितीरेधर्मा
धर्मपरायणः॥ जेरासंदवधार्थायपराजेसुप
त्रमुपक्रमात॥१॥टि०॥ पुर्विजान्हवीतीरा.
च्याठाईधर्मराजतोतेथेंच आहेपराक्रमजोज्या
चाऐसाजोधर्मराजानेजरासंदजोदैत्ययाचाव
धकरावयाकारणेराजसूययज्ञामेकयेज्ञातेआ
रंभीताजाहाला॥श्लोक॥कृष्णेनसहधर्मासा
भीमआर्जुनसमन्वितः॥यज्ञशाळांप्रकुर्वित
नानारत्नापशोभीतं॥२॥टिका॥तोजोधर्मरा

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(3)

नकृष्णेनसहाभिमार्जुननकुळसहदेवयणे
सिसहवर्तमानआरंभिताजाहाला ॥२॥ श्लोक
मुक्ताफळसमायुक्तामहेंद्राचळयसन्नीधौ ॥
यज्ञार्थाभुपतीसर्वसमाहुयश्रयत्नतः ॥३॥
टिका ॥ तेयज्ञशाळाकैसेनप्रकाररचिमुक्ताफळे
जोयाचाजोसमुद्रातीहीकरुनयुक्तआण
खिकेरशाप्रकारचिमुक्ताफळजोयाचाइंद्रजोत्या
चेआलयजेगृहजेतेपरिशोभायमानऐसीजे
यज्ञशाळासिधकरुनयज्ञाकारणेसकळश्रीथि

आ० (3A) ६०

चेभ्रूपतीयातेआदरेकरूनप्राचारीताजाहाला
॥३॥श्लोक॥गांधारीतनयोराजासर्वदानृपसु
दनः॥दुर्योधनईतीख्यातोसमागत्यमखालयं॥
४॥टिं०॥यानंतरगांधारीजेतीचापुत्रदुर्योधन
जोसकळराजीयाचाउपमर्दनकरणारसकळबं
धुसीसहवर्तमानतोजेमखालयम्हणीजेयज्ञ
शाळाजेतीप्रतीयेताजालाा॥४॥श्लोक॥दुर्यो
धनस्यनृपतीश्रांगणेज्ञेलवद्भवं॥उर्ध्वकंचुक
माश्रोगछनगछनृशीनैश्रानै॥५॥टिका॥मग

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(५)

तैसे श्री थ्वीचे राजे मीळाले आसता यज्ञाचा आ
रंभ जाहाला ॥ ऐसे कितेक काळ क्रमले आसता
कोणे येक समयाचे ठाई राजा दुर्योधन जो सभा
पाहावयाकारणे नि[illegible] आसता कोण्हीयेके
३ स्थळी काचुचे स[illegible] आसता देखीले ते देख २
ताचउदक म्हणउन [illegible]वर करुन पुढे जात
आसता उदक पुढे भर[illegible] होते ते काही समजले
नाही तो या उदकामध्ये पडला मग सभेचे ठाई
द्रौपदी आदीकरुन रुषीच्या पत्न्या बैसल्या

A joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(५A)

आसता दुर्योधनाची आवस्छा देखोन हास्य
करीता जाल्या ॥५॥ श्लोक ॥ स्मितवक्त्रा स्त्रीया
सर्वा द्रौपद्याच वरांगना: ॥ ततो गछन्महीपा
को जलमध्ये न पा[illegible]तस: ॥६॥ मग तैसेच पुढे जा
त आसता आपरख[illegible]सरोवर देखीले ते पुर्वि
जैसेरी कामे तैसेच [illegible]न जोजाता आला तो
सरोवरामध्ये पडोन सकळ वस्त्रे भिजोन राजा
परम क्रोधाते पावला हे देखोन पुन: स्त्रिया हासता
च दुर्योधनास परम क्रोध यउन यज्ञशाळा कायाकु

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

न आपुल्या ग्रहाप्रति येउन कार्य करिता जाहा
ला ॥६॥ श्लोक ॥ पुनः सर्वैन्रिपाश्चैव ऋषयश्च
तपोधनः ॥ द्रौपद्यादि स्त्रियासर्वास्मीतवक्का
श्चयेकृताः ॥७॥ टिका ॥ मज कारणे सकळरा
जे सकळ तपोधन स[illegible] स्त्रिया सभेमध्ये हा
सील्या यास्तव या[illegible]गी या स्थळाहुन आप
ल्या नगराप्रती जाईन म्हणउन मनामध्ये नि
श्चय करुन सकळ सेनासिध करिता जाला ॥
७ ॥ श्लोक ॥ माहाराधीराजो सौ माहाक्रोध

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(5A)

समन्विताः ॥ विनिर्गमस्स्वकंराष्ट्रं मातुळेनरतो
नृपं ॥ ८ ॥ टिका ॥ मगतेसाचराजादुर्योधन सक
ळसेनासिध करुन हास्तनापुराप्रतिचालिला आ
सता मातुळ जो शकुनि तो आकस्मात यउन काय
राज्याप्रती बोलताऽझाला ॥ ९ ॥ श्लोक ॥ तस्मिन्का
ले तु शकुनि प्रोवाच मधुरं वचः ॥ राजाप्रकृतवच
तां युक्त्वा चेतव भूपतेः ॥ १० ॥ टिका ॥ आगा ये दुर्यो
धना तु तव थोर होसा ता ज्या कारणे आलास ते य
श्या कारणे आले ते ही आपल्या नगराप्रती गेले ही

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

(८)

नसतातुवानगराप्रतीजावेहेउच्चीतनव्हे॥९॥
श्लोक॥मुचंमुचंमाहारोषपुरतः कार्यवर्चसा॥
च्युतोपराक्रमेणमैवम्यवराज्यसमाप्तवान्॥१०॥
टिका॥याकारणेराज्यादुर्योधनाक्रोधातेटाकू
५ नपुढेकार्याचेमहत्तगौरवआहेतेहीतुजकारणे ५
सांगतोऐकयज्ञसमाप्तीहोईलआणीआपल्या
नगराप्रतीज्ञाउनकोण्हीयकेकाळेकरुनपांडवाहा
स्तनापुराप्रतीआणुनच्युतारंभकरुनत्याचीसक
ळसंपतीराज्यसंपूर्णहारुनप्रत्तीज्ञायोगेकरुन

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6A)

यासवनाप्रतीपाठवावे याकारणे तुजावे हे उच्ची
तनके ॥१०॥ श्लोक ॥ तस्माद्गुतीष्ट राजेंद्रं सत्र
स्यसदनंप्रती ॥ तथेत्युक्ता माहाराजा समाग
यमखालेयं ॥११॥ टिका ॥ आगा येदुर्योधना
याकारणे यज्ञ टाकून जाणे हे तुज कारणे उच्चीत
नके यज्ञसमाप्ती होईल राजे सकळ आपल्या नग
राप्रती गेल्यानंतर जाणे हे योग्य आहे ॥११॥ श्लो
का ॥ विनिर्गय स्वकं राष्ट्रं नृपा सर्वे स्वकं प्रती ॥ ततो
दुर्योधनो राज्या समागय्य जाव्हयं ॥१२॥ टिका ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai,

(१)

यानंतर यज्ञसमाप्त जाल्यानंतर सकळ राजे ध
र्माची आज्ञा घेउन आपआपल्या नगराप्रती गेले
आसता दुर्योधन ज्ञाती बंधुसी मातुळेसीसह
वर्तमान हास्तनापुर[illegible] येता जाला ॥१२॥ श्लो
क ॥ आनियं पांडुपुत्र[illegible]र्म भीम आर्जुनावरा
६ न ॥ छ्युतारंभ[illegible] त्वं सर्व स्वराष्टकं ॥१३ ६
॥ टिका ॥ यानंतर कीतीक काळ क्रमले आसता
दुर्योधनास मागील दुःखाचे स्मरण जाले मग मा
तुळेसीसह वर्तमान विचार करुन मग पांडुपुत्रा

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(7A)

कारणे आगुन नृपती परस्परे प्रतीज्ञा करून द्यु
तारंभ करिता जाहाला ॥ ते काळी सर्वश्वे आपहार
करून त्यास वनाप्रती पाठवावे हा निश्चय करिता
जाला ॥१३॥ श्लोक ॥ द्युतेन वा जितासर्वे पांडवा
श्च विकिल्मीष: ॥ ततोरण्यातरगता वर्तते वनचा
रण: ॥१४॥ टिका ॥ नंतर ते परम मनी नि:पाप
ऐसे जे पांडव ते सर्वश्वे हरून वनाप्रती गेले आसता
आहेत वनी राहाते जाले ॥१४॥ श्लोक ॥ ततोरतां
तमापन्नो भ्रातृभी: सह पांडव ॥ ध्यायन: कृष्ण

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

चरणं आसनं कृष्णा वर्जित: ॥७५॥ टिका ॥ मग
ते जे द्रौपदी तेणेसी सहवर्तमान ते जे वन त्या मध्ये
कृष्ण जो परमात्मा जो त्याच्या चरणारविंदाचे स्म
रण करीत होत्सातां त्यानें व[illegible]र रक्षीले होत्सातां का
ळक्षेप करीते जाले ॥ [illegible]श्लोक ॥ सुतो वाच ॥
आरण्य वर्तमानास्ते पांडवा दुःख कर्षिता: ॥ कृ
ष्णादृष्ट्वा माहात्मानं प्राणपत्य यथाक्रमं ॥७६॥
टिका ॥ कोण्ही येके काळी ऐसे ते पांडव आरण्या
मध्ये आसता राज्यभ्रष्ट होउन पांडव वनामध्य

"Joint project of The Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(8A)

आसंत दुःखपावतात हे मना मध्ये जगदीशा
चे चिंतन करून त्याच्या दर्शना कारणे आश्र
माप्रती देव आले ।। ऐसे कृष्णा ते देखोन तोध
र्मराज भीम आर्जुन नकुळ सहदेव द्रोपदी सीस
ह वर्तमान पुढे सन्मुख येउन आनुक्रमे करून आ
श्रुपात आणुन प्रणिपात करून कृष्णा ते हातीध
रून आश्रमा मध्ये नेउन उत्तम आसनी बैसउन
विभक्ते मार्गे करून कृष्णाचे सांग पूजन करून
सन्निध बैसता जाला ।।७६।। युधिष्ठीर उवाच ।।

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(9)

श्लोक॥ आहं दुःखी कथं जातो भ्रातृभीः प
रिवारीतः॥ कथं मुक्ती वदोस्माकं आनंतो दुः
खसागरात्॥१७॥ टिका॥ कृष्णाजी मी विश्रां
त पावला याते देखोन युधिष्ठिर कृष्णाते बोल
ट ता जाला आगा येकृष्णा तुज सारिखा आह्मा टी
स साह्य असता हे दुःख आह्मास जाले तरी आता
हे दुःखसमुद्रापासुन आह्मी कैसे सुख पावो
हा उपाय आह्मास सांगणे ह्मणउन कृष्णाप्रती
बोलता जाला॥१७॥ श्लोक॥ कायदेवता पूज

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ईत्वाध्यायतेराजमक्षयं ॥ अथवाकिंरतांक
वामंत्रसंभोरविहिनः ॥१८॥ टिका ॥ तरी
(9A) आताकोणदेवता अथवाकोणयाग अथवा
कोणव्रतकेल्यानेहे [illegible] तरीतुसीप्रसंनताहो
उनगतराज्यपुन्हा [illegible] प्राप्तहोउनबहुत
काळबंधुसीसहवर्त [illegible] नाहीसुखपाउऐसा
उपायसांगावा ॥१८॥ श्लोक ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥
शुक्लपक्षेचतुर्दश्यां मासेभाद्रपदेभवतू ॥ तस्या
नुष्टानमात्रेणसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥१९॥ टिका ॥

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

ऐसेधर्मराजयाचेउत्तरऐकोनकृष्णाधर्मरा
ज्याप्रतीबोलताजाहाला ॥ आगायेधर्मराजा
जरीतुवाहतनदानमजकारणेपुसलेसीतरीभा
द्रपदमासीशुक्लपक्षीचतुर्दशीचाठाईआनंत
नामकव्रतकेल्यानंसकळपापापासुनमुक्तहो
साताराज्यप्राप्तहोईल आणिबंधुसीसहवर्त
मानआनेकसुखपावसील ॥ १९ ॥ श्लोक ॥ यु
धिष्ठीरउवाच ॥ कृष्णाकोयंत्वयाख्यातोयोनं
तइतिकिर्तितः ॥ कः शेषनागआहोस्वी ॥

(10 A)

दनंतस्तूक्ष्मकस्मृतः ॥२०॥ टिका ॥ आगा येकृ
ष्णा स्वामी परमात्मयातु बोललास की आनंतर
त करी तरी आनंत हे मज निश्चय केळेना कारे
णास आनंत म्हणावे [illegible] कास आनंत म्हणा
वे हा निश्चय मज [illegible] सांग ॥२०॥ श्लोक ॥
परमात्माथवानंत [illegible] ब्रह्म गीयेते ॥ कटे
षोनंत संज्ञोवेतथ्यं मे न तके रो वं ॥२१॥ टिका
॥ तरी काय परमात्मासास आनंत म्हणावे कि स्व
र्गलोकाच्या ठाई ब्रह्मादीक आदी करून देव राहातात

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com